

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus: linnurikkas metsas raierahu jõustamiseks ei pea linde loendama

Riigikohus: linnurikkas metsas raierahu jõustamiseks ei pea linde loendama

19. jaanuar 2026

Riigikohus jättis tänase otsusega rahuldamata kahe ettevõtte kaebused, mis puudutasid pesitsevate lindude kaitseks kehtestatud raiepiiranguid.

Looduskaitseseadus keelab lindude tahtliku surmamise, häirimise ja pesade hävitamise ning eriti tuleb nende keeldudega arvestada pesitsuse kõrgajal. OÜ Voore Mets ja AS Lemeks Põlva vaidlesid Keskkonnaametiga kohtus selle üle, millisel juhul võib pesitsevate lindude kaitseks keelata ajutiselt lage- ja harvendusraied.

Mõlemad ettevõtted said Keskkonnaametilt raieloa ja alustasid 2021. aasta kevadel metsatöid. Maikuus käskis aga amet pesitsevate lindude kaitseks raied peatada kuni kesksuveni. Seejärel esitasid ettevõtted kohtule kaebused, milles paluti tunnistada ameti korraldused õigusvastaseks ja hüvitada tööseisakuga tekitatud kahju.

2023. aasta detsembris [1]küsis Riigikohus asja lahendamiseks Euroopa Kohtult eelotsust, sest Eesti looduskaitseseaduses linde kaitsvad sätted tuginevad Euroopa Liidu linnudirektiivile. Euroopa Kohus tegi mullu augustis eelotsuse [2], mille järgi on raietöödega lindude ohustamine tahtlik, kui metsas on kindlaks tehtud ligikaudu kümne linnupaari pesitsemine hektaril või kui teadusandmetele ja üksikute lindude vaatlusele tuginedes võib sellist pesitsustihedust eeldada. Seejuures pole vajalik, et pesitsevad linnud oleksid haruldased või ohustatud.

Lindude kaitse eest vastutab iga metsamajandaja

Riigikohus jättis tänase otsusega ettevõtete kaebused rahuldamata. Kohus juhtis tähelepanu sellele, et looduskaitseseaduse piirangud kehtivad vahetult igapähele – iseäranis metsa raiujatele. Neid keelde tuleb järgida sõltumata sellest, kas Keskkonnaamet on metsamajandajaid eelnevalt hoiatanud või järelevalvet teinud.

Metsamajandajal pole õigust nõuda riigilt sellise kahju hüvitamist, mida ta peaks seadusest tulenevate keeldude järgmisel nagunii kandma. Kogu Euroopa Liidu territooriumil kehtiva üldise keelu puhul ei saa rääkida ka erakordsest piirangust, mis eeldaks kahju korvamist.

Raie piiramisel on olulised metsa tüüp ja vanus

Kuigi lindude pesitsustihedus võib metsaraiuja tahtluse kindlaks tegemisel olla oluline, ei pea Keskkonnaamet raiekeelu jõustamiseks metsas linde ega nende pesi kokku lugema. Riigikohus selgitas, et metsamajandajal tuleb olla ettevaatlik ja hoolikas eeskätt siis, kui lindude tihedale pesitsusele viitavad raiutava metsa tüüp ja vanus.

Pesitsusajal peab linnurikkas metsas lage- ja harvendusraietest hoiduma, kui metsamajandajal pole veenvaid tõendeid eeldatavast oluliselt väiksema pesitsustiheduse kohta. Ei piisa ainuüksi sellest, et vaatluse käigus loendati metsas vähem linde, kui seda võiks oodata metsa tüübist ja vanusest lähtudes, sest vaatluse ajal pole võimalik kunagi kõiki linde märgata. Samal põhjusel ei ole linnurikkas metsas ainult pesapuude säilitamine tõhus abinõu lindude kaitseks, kui kogu ümbritsev mets raiutakse maha. Metsamajandaja vastutust ei välista ka igasugune enne pesitsusperioodi tehtud alusmetsa raie.

Riik peaks metsamajandaja vastutuse täpsemalt piiritlema

Euroopa Kohus ei sõnastanud eelotsuses üldist lävendit, millisest pesitsustihedusest alates tuleb metsa pidada linnurikkaks ning lindude tapmist ja pesade hävitamist tahtlikuks. Kohus vastas vaid jaatavalt Riigikohtu küsimusele, kas kümme linnupaari hektari kohta on piisav pesitsustihedus selleks, et möönda lindude ohustamist.

Riigikohus märkis, et tahtliku õigusvastase käitumisega võib olla tegemist ka siis, kui metsa tüüp ei anna iseenesest alust lindude kõrget pesitsustihedust eeldada, aga muud asjaolud – eriti kohapealsed vaatlused –, viitavad lindude hukkumise või nende pesade hävimise suurele tõenäosusele.

Metsamajandaja vastutuse piiride konkreetsem kindlaksmääramine linnudirektiivi rakendamisel ei ole Riigikohtu pädevuses. Euroopa Liidu direktiivid jätavad liikmesriikidele põhimõttelise valikuvõimaluse, millist meetodit seal ette nähtud tulemuste saavutamiseks kasutada. Õigusselguse tagamiseks tasuks riigil otsida võimalusi täpsemate teaduspõhiste kriteeriumide sätestamiseks seaduses või määruses kooskõlas Euroopa Kohtu seisukohtadega.

Riigikohtu otsusega saab tutvuda siin[3].

Teate sisestas:

Arno Pöder
pressiesindaja
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-linnurikkas-metsas-raierahujoustamiseks-ei-pea-linde-loendama>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-21-1266/42>

[2]

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=303009&pageIndex=0&doclang=E>

[3] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-21-1266/62>